

Před měsícem takhle začala naše "sametová"
r e v o l u c e

Láska a pravda musí zvítězit nad lží a nenávistí!

Václav Havel

Anna Achmatovová:

Proč jste mi otrávilí vođu,
v chléb přimísili pomeje,
poslední právo na svobodu
jen mystériem pro mě je?
Že bezohledně nedokáží
trpkou smrt přátel pomínout?
Že věrná jsem a že mě váží
s mou smutnou vlastí stovky pout?
Buďsi. Stín popravišt a katů
od věků znají básníci.
Náš los je v kajícíckém štu
kvílet a kráčet se svící.

1935

Ze "Spáleného sešitu"

u v n i t ě č í s l a :

1. Věra Nováková: Byla jsem tam 17. listopadu 1989.
2. "Dialog" /Nový Bydžov/: Úvaha o otroctví.
3. Sdělení VONS č.1099 - František Liška obviněn.
4. Další podpisy pod prohlášení "Několik vět".
5. K-231 vyzývá bývalé politické vězně z 50-tých let.
6. J.Ambarcumov: Kati a oběti. /Dokončení/

v y c h á z e l o

1 9 7 3 - 1 9 7 5

o h n o v e n o

1 9 8 7 r o č n í k 6 č í s

Vydává: Vladimír Hajný, Čs. armády 34, 787 01 Šumperk

V pátek 17.11. jsem šla se svým chlapcem na povolenou demonstraci na Albertov, kde se sešla spousta studentů a nejen jich k uctění památky Jana Opletala, studenta medicíny, zavražděného před 50 lety fašisty.

O této manifestaci jsem se dozvěděla ze Svobodné Evropy ve čtvrtek, t. j. den předtím. Ráno jsem volala svému chlapci /bydlí asi 80 km od Prahy/ ať si vezme volno a přijede. Po setkání jsme šli koupit svíčky /šlo se se svíčkami nebo s květinami/, což bylo nejurhodnější zboží. Přetékající tramvaj projížděla pomalu na Albertov. Uličí proudil dav lidí. Prostor náměstíčka před pathologií nestačil, lidé stáli a zaplnili zcela i vedlejší ulice. Studenti nesli spoustu aktuálních transparentů: Svobodu akademické práce, Svobodné volby, Chceme se učit pravdu, Pod stromček svobodu a spoustu dalších. Nejprve prohrál nějaký akademik, který prožil 17.11.1939 v blízkosti Opletala, který byl pak odvezen do koncentračního tábora. Pak mluvili další lidé. Jeden hoch, který mluvil za SSM byl vypískán, pak promluvil hlasatel a průvodce a požádal pro něj v rámci demokracie o 5 minut. Svazek s neúspěchem skončil dřív. Potom mluvil s velkým aplausem zástupce nezávislých studentů. Mezitím se volala spousta nesel o demokracii, svobodě, nové vládě, o životním prostředí. Po skončení manifestace se dav velice pomalu rozešel na Vyšehrad. My jsme šli v konci průvodu. Na Vyšehradě se průvod zastavil a za volání putovaly přes hlavy květiny a svíčky. Po hymně, kterou vyprovokoval Milan se udělo čelem vzad. My jsme se otočili a ocitli jsme se asi 50 metrů od čela průvodu. Po chodníku jsme prošli až do čela. Skandovalo se: "Vlajky dopředu". My byli ve 2-3 řadě za vlajkami. Mezi námi šel i Ondřej Vetchý, mladý herec, jeden z prvních signatářů iniciativy vědeckých pracovníků z ledna i "několika vět". Průvod se rozdělil na několik větví. S jednou jsme se sešli dole u Výtoně. Stále jsme se drželi v čele, kluci, kteří byli viditelně organizátory regulovali rychlost, aby jsme byli celistvý šik. Vládla báječná, povznesená nálada, zpívala se hymna, ach synku, volaly se hesla. Když se šlo po nábřeží tak se už od Pačlůvského náměstí volalo Charta, Havel, u domu Havlových se volalo 4 patro, tam se rozsvítilo a zhaslo. Pokračovali jsme dál k Národnímu divadlu. Na každém semaforu se dav na červenou zastavil a s nadšením volal zelenou, z zelenou. Na zelenou se dav disciplinovaně dal do pochodu. Z ND na nás mávali herci. "Ať žijou herci!" Tam si lidé říkali /zkušenosti z ledna, srpna, 8.12/ dnes je 17-tého, světový den studentstva, máme tu mezinárodní den studentstva, dneska přece nezastáhnou, jako to bylo loni 8.12., když tu byl francouzský prezident. Zahlí jsme kolem ND a já se dívala dozadu na dav, háda lidi, který se táhl tak říkají "dovevidím". Mávalo se na lidi z domů po cestě: "Češi pojďte s námi", "Kdo postává na chodníku, neziluje republiku".

Před křižovatkou Perštým - Spálená jsme se zastavili asi 5 metrů před třemi řadami "kalimérů" /v kancáčkách, se skořápkami na hlavě, tak 175 výšce/. Před sebe jsme rozložili jako "barikádu" vlajky, poslední svíčky jsme rozsvítili kolem nich. Několik zbylých květin dostala dvě dávkata, která chodila v "území nikoho", bavila se kalimérce a ty kytičky jim dávala. Ty holky tam chodily celých asi 50 minut a udržovaly je trochu v klidu. My zpívali Lennonovu "Jednou budem dál", "ach synku" a hlavně hymnu. Řvali jsme kluci děte na pivo, lidská práva, demisi, Jakeše do koše, Na Václavák a domů. Milan byl mezitím asi 25 minut úplně vpředu. Řval se tam s lidmi, rozsvěcoval svíčky, uklidňoval dav, My celou dobu seděli na holé zemi. Při hlášení "Rozejďte se, tato demonstrace je neopovolená a bude pro ti vám použito zákonných prostředků se ozývalo: "vynádejte tu kazetu", "náme holé ruce" což bylo nejčastější heslo. My jsme "svoje" policajty udržovali v klidu. Když se zezadu ozývaly pokřiky, my viděli jen přes semafor 50 metrů lidí, ale ne přes další stojící co se děje tam. Lidé začali vstávat, další je uklidňovali sedněte si, byl zmatek nevědělo se co se děje v zádě. Mezitím se "naši" dali do pohybu přes "území nikoho", přes svíčky a vlajky, kde všechno rozdupal. Zastavili se u první řady. Mezitím se zezadu ozývalo "voni snad na nás jedou tanky", bylo slyšet bay. Tě vpředu uhodili několik lidí. Mezi nimi i jednoho kluka, který byl před tím 20 mi-

nut vedle mne a pak šel do předu. Po ráně do hlavy se potřešil a padl na nás. Podrželi jsme ho, pak ho nějaký kluk vzal místo mne pod ranenou, další ho vzali za nohy a nesli jsme ho z dosahu policajta. Další kluci nesli jiného zraněného, tomu tekla krev po obličeji. Tím jsme se dostali z krajních řad a dosahu obušků do středu davu. Kluk se už postavil a vzoumatoval. Nedalo se tam dýchat. Milan má držel před sebou a lokty dělal místo, abych mohla aspoň trochu dýchat. Nedalo se tam ani hnout rukou. Chvilí jsem byla nad zemí. Dav se choval jako dav - smýkal s námi. V tu chvíli jsme už byli čelem k ND a zády k Páji. Vpravo chtěli lidi vynácknout dveře a vniknout do průjezdu, aby se v davu uvolnilo sevření. Najednou se ozvalo - vlevo je ulička. Dav s námi smýknul až jsme se ocitli na kraji u "kalinářů" přehrazujícím ulici. Jeden z nich mi řekl: "mladá paní jděte". Prošla jsem mezi nimi, vlevo zůstala česká ulička či ulička smrti i obrněné transportéry. Ulička byla takováhle: po metru stáli policajti i "baretaři", které jsem teprve tam spatřila. Stáli proti sobě a mezi nimi probíhali mladí, staří, holky, kluci, chránili si obličej a každý druhý policajt se do nich třepil. Baretaři se ještě honili za vyhlídnutými oběťmi. To jsem viděla mezi transportéry. Já procházela, jako by mne ostatní neviděli, nikdo se mne ani nedotknul. Vpravo u "antonů", kam šel ani nikdo jiný neviděl, seděla na zemi zhroutilá, svalená, nebo ořená o kolo antona paní, asi 50-letá, delší blond vlasy, dva v příbách jí bily a ona řvala ne jako člověk, ale už jako zraněná zvíře "já už nechci žít, já už nechci žít". Pak jsem čekala 20 min. na ulici na Milana, jestli vyjde uličkou. Pak nás zatlačili ze roh u nárecké kultury. Tam ostávala spousta lidí, kteří měli někoho v davu, po 10 min. se znenadání na nás rozběhli a ocozďilce honili. Já zatvrdla, na ruku mě popadla paní a táhla mě chvíli, pak se mi nohy rozběhly a já běžela a běžela. Honili nás asi dva nebo tři ulice. By byli asi 10 metrů před námi. Společník té paní měl v davu rodiče. V neděli, když jsem se s nimi sešla, tak jsem se dozvěděla, že jeho maminka, se kterou má seznánil měla rozbitou hlavu a byla ošetřena v nemocnici na Františku. V neděli zase byla s námi. Věra Nováková

D i a l o g: Úvaha o otroctví

Ze zářijového čísla roku 1989 časopisu "Dialog", vydaného v Kovém Bydžově Milanem Lakatošem přebíráme část výše uvedeného článku.

Již ve Starověku, kdy otroctví bylo přijato jako společenská instituce byli zyslitelé, kteří popírali oprávněnost a odůvodněnost otroctví. Aristoteles ve své Politice /str.6/ uvádí: "Druzí mluví, že panství je proti přírodě. Totiž jenom podle zákona jeden prý je otrokem a druhý bytostí svobodnou, od přirozenosti se však nijak od sebe neliží. Proto to není spravedlivé, neboť je to násilí."

Jestli některý historik za dva tisíce let porovná poměry Řecka ve 4. století před naším letopočtem s našimi nynějšími poměry, bude asi muset konstatovat, že československý lid na cestě k rovnosti a spravedlnosti mnoho nepostoupil za 25 století. Československý lid je i ve 20. století rozdělen na pány a otroky.

Ústava v čl. 2 prohlašuje, že veškerá moc ve státě patří pracujícím lidu. Jestli ústava vyzvedává pojem pracujícího lidu, tak zde zajiště musí být i nepracující lid, který nemá žádné právo. Ale i ten pracující lid má jen formální právo, poněvadž v čl. 4 Ústava říká, že vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy Komunistická strana Československa, dobrovolný bojovní svazek nejaktivnějších a nejuvědomělejších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.

Ústava sice nerluví o pánech a otrocích, ale jasně činí rozdíl mezi vedenými a vedoucími a nezmeněně určuje, že stát může vést jen komunistická strana.

Toto vládnoucí vedoucí síla dává každodenně všem vedeným občanům /dle Aristotela otrokům/ na vědomí - asi aby se nezapomnělo, že hlavní silou je KSČ, poněvadž všichni vládní funkcionáři, kteří jsou dosazeni z řad ÚV KSČ, jsou především funkcionáři KSČ a teprve pak zástupci celého československého lidu.

Tak či jinak, Bojarskij byl odvelen z Prahy /ukázalo se, že nemá čisté ruce/ a byl vyměněn Besčasnovem, který však ani nepomyslel, aby zrušil případ Slánského a naopak ho začal roztáčet. A sám Stalin již v listopadu, v osobním poselství Gottwaldovi požadoval urychleně zatknout Slánského, odvolává se na možnost jeho útěku na Západ.

Nezbytečně je na obálce prvního francouzského vydání knihy Londona - fotografie gigantického pomníku Stalina na pozadí staré Prahy. Žil jsem tam na počátku 60-tých let, když bourali pomník, bouřili dlouho, asi měsíc, kamená hromada se vzpírala. Češi se radovali a vtipkovali, neuctivě nazývali pomník frontou na maso - vždyť za vůdcem se seřadily dvě řady osmi postav, symbolizujících československý a sovětský národ. A mně bylo líto toho ponurého, ale historicky přesného výtvaru. Autor - architekt, zřejmě považující pomník za svoji hlavní práci, spáchal sebevraždu a jakýsi projízďácký byznysmen chtěl, aby mu prodali úlomky na suvenýry, ale bylo mu to odmítnuto. Tragédie se i zde obrátila na frašku.

Na počátku destalinizace řádně odsoudil protizákonné metody sovětských orgánů státní bezpečnosti, používající se nejenom u nás, ale i v bratrských zemích. Lichačev byl zastřelen v prosinci 1954 spolu se stalinským ministrem státní bezpečnosti Abakumovem. Mimochodem, jestli máme věřit zprávám západního tisku, Bojarskij a Besčasnov navštěvovali Prahu v 70-tých letech v rámci brežněvovské "normalizace". První z nich byl jedním z vedoucích KGB ve slunečném Uzbekistánu a druhý, soudě podle článků J. Albac v "Moskovskije novosti" se má dobře dařit. Nehledě na pochybný diplom o vysokoškolském vzdělání, stal se doktorem věd, profesorem Moskevského důlního institutu /kdo mu psal disertace za jeho pobytu v orgánech?/. Nyní je na zaslouženém odpočinku.

Tak nebo onak - Londonova žena správně pochopila význam osvobození lékařů v Moskvě po smrti Stalina. Naše destalinizace měla ozdravující vliv i na bratrské země. Pravda, v Československu - a to v zemi s rozvinutými demokratickými tradicemi! - se nejdéle ze všech protahovalo zrušení lživých rozsudků. Příčina zdá se, je v tom, že ve vedení 50-60-tých let se tam nenašel ani jeden s chruščovovskou politickou odvahou.

Až v r. 1968, po sundání Novotného, byli plně rehabilitováni kromě jiných všichni odsouzení v procese Slánského. London byl tenkrát vyznamenán vysokým řádem ČSSR a v r. 1969, zřejmě ze setrvačnosti, byla vydána jeho kniha, kterou nyní sotva najdeš v tamějších obchodech nebo knihovnách. Avšak v ostatních zemích byla vydána ještě v 17 jazycích. A natočen film. A hle jak o něm mluvil nejautoritativnější list Francie Le Mond: "Jedno z řídkých děl, realistických a socialistických zároveň. dokonce jestli obhájí soc. realismu ho považují za skandální. Je skutečně skandální, protože vypráví všechno tak, jak bylo."

A když London zemřel, George Marchez, gen. tajemník FKS, telegrafoval vdově: "Smrt Artura Londona mne hluboce smoutí, jelikož je to ztráta pro všechny francouzské komunisty... Jeho kniha "Doznání" pomohla lépe pochopit pravdu o tom, co představuje stalinismus, zničení socialismu. Po svém, nejdramatičtějším způsobem, tato kniha vysvětluje nutnou a nerozbitnou spojitost mezi socialismem a svobodou, ukazuje, že socialismus se může rozvíjet jenom společně s demokracií."

Vzpomínám na stalinskou křížovou cestu československého lidu, který mi se stal blízkým, ne, bohužel, příliš krátké pražské jaro r. 1968.

Doslov ke knize, dopsaný v září 1968, London končil slovy Jana Husa "Pravda zvítězí". Jsem přesvědčen, že to tak bude, protože nemůže být jinak.

"Inostrannaja literatura" č. 4/89. Překlad Petr.

Andrej Dementjev: D e j ě f i c i t.

Článek pojednávající o Moskevském filmovém festivalu. Úryvek se týká přehlídky filmů, nazvané "Film totalitní epochy" a "Neznámý sovětský film".

Zde byla provedena důkladná vědecká práce, pokud jde o rozbor a analýzu obrovského materiálu. To, že v jednom představení byl spojen sovětský, německý a italský film 30. a 40. let, blízkých si tématem i stylem dovolovalo osvětlovat překvapivé, strhující záběry totalitních režimů, vytvořilo širší, více zřetelný nadnárodní obsah totalitarismu. Zdálo by se, že jsme o tom již dříve věděli, ale nevidět to na vlastní oči, neslyšet, např. "Stále výš, výš, výš.. na zobrazení Hitlera ve filmu "Triumf vůle" - to je draze zapláceno! /píseň je skutečně německá - do naší kultury je převzata, jak se říká, v hotové podobě/.

"Sovětskij ekran" č. 14/1989, str. 6. Zpracoval a překlad Petr.

Okresní národní výbor v Šumperku

Vážení pánové!

Obraťte se na Vás se žádostí o povolení vydávání a registraci neperiodické tiskoviny "Res publica" vlastním nákladem. Je taková doba a doufejme, že bude trvat trochu dříve, kdy se opět s lidem čtivěme na některé zákony, která u nás platily ještě za starého Rakouska. Náš národ si nikdy nepředstavoval, že by právo a svoboda za něž pokládali svůj život tisíce vlastenců byly za komunistická diktatury odstraněny.

Jedním z důležitých práv, které bylo uplatňováno diskriminačně bylo právo na svobodu slova a tisku, zaručovanou všem občanským člankem 28 Ústavy ČSSR. V posledně přijatém mezinárodním dokumentu z Vídeňské následně schůzky KRSB se jasně hovoří o získávání, vlastnění, reprodukování a rozšiřování jakýchkoli informačních materiálů, jež má být n.j. i jednotlivým osobám dovolováno.

Při vydávání uvedené tiskoviny se zaručují, že budou dodržovat platná zákonná ustanovení a Ústava naší republiky.

Vladimír Hajný, ČSA 34, Šumperk

příloha: "Res publica" č. 10/89.

V Šumperku, 8.12.1989

Pan ing. Vladimír Hajný, ČSA 34, Šumperk

Vážený pane!

Dne 6.12.1989 jsme obdrželi vaši žádost o povolení vydávání neperiodické tiskoviny "Res publica". S cílem vyřízení vaší žádosti v řádném termínu navrhuje osobní projednání vaší žádosti se odborem kultury ONV v Šumperku. Tato žádost o osobní projednání jsme tlumočili dne 7.12.1989 prostřednictvím redakce "Občanského fóra" a činíme tak tímto způsobem písemně. Navrhuje se jednání převést v kterémkoliv termínu v pracovní době platné pro ONV. V této věci je možné se vzájemně informovat i telefonicky a to tel. 3441, linka 219 s dr. raděrou nebo 2877, Rušová.

v.z. podřada nečit., ing. Karel Janíček
vedoucí odboru kultury ONV Šumperk

Prohlášení.

Prohláším, že souhlasím s petičním prohlášením "Několik vět" a stotožňuji se s jeho všemi body.

Odezvuji brutální zvěsky proti pokojným občanským demonstracím ze strany státní moci. Plně se stavím za požadavky "Občanského fóra" v celém jeho rozsahu k poslednímu vnitropolitickému číní.

Tomeš Zdeněk, Pitušova 69, 705 00 Opatov 5, technik
V Opatově, dne 22.11.89

V pondělí ráno, dne 20.11.1989 jsem rovněž obdržel podepsanou petici "Několik vět" Jiřím Kropáčkem, číníkem státního podniku Konstruktiva.

Klub "K 231" vysývá bývalé politické vězně z 50-tých let, aby volali večer na číslo Praha 312 49 49.

Vojenská prokuratura shromažďuje materiály o 17.11.1989 na telefonním čísle - Praha 217 22 208.

Sčíslená VONS č.1099 - František Liška obviněn.

Ustanovením vyšetřovatele VB podstr. Petráčka z ONV v Praze Králové bylo 11.10.1989 zahájeno tr. stíhání Františka Lišky, nar. 25.7.1930, železničního dělníka, bytem ve Smíchovské, sovětská 7, sígnatíber Charty 77. František Liška byl obviněn z tr. číníu hanobení národa, který a přisvědčování podle §198 tr.zák. Toto obvinění bylo pověščně zdůvodňováno tím, že prý "v rístě svého trvalého bydliště, po delší dobu veřejně a konkrétně veřejně vystupuje proti svým spoluobčanům, stoupenec socialistického zřízení, přičemž používá hrubých výroků". V Praze, dne 23.10.1989